

Posamezne številke
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 2—

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 18—, za ino-
smatvo D 20—, dostavljen na dom
D 18—, na izkaznice D 18—
invariati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poštšina plačana v gotovini

Cena današnje šte. 1 Din

TABOR

Posamezne številke
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 2—

UREDNIŠTVO, se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, L. nad-
stropje. Telefon intern. št. 224.
UPRAVA, se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritojba, dno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštneokrovni
račun št. 11.827.

Na naročila brez denarja se ne
odira. — Repoklad se ne vnaša.

Naslov:

Tit. Knjižnica licea
Ljubljana

Maribor, petek 25. aprila 1924.

Leto: V. — Številka: 95.

Konec politične utopije.

(I-us.) Maribor, 24. aprila.

Madžarski parlament je tik pred veli-
konočnimi prazniki sprejel zakon, s ka-
terim se omogoča kontrola Društva na-
rodov. Sprejetje tega zakona je na videz
samo ob sebi umevno, saj je Madžarska
prosila za mednarodno finančno pomoč
in je že poprej sprejela izvestne obvez-
nosti. Toda če pomislimo, koliko tihega
odpora se je kopičilo okoli Budimpešte
proti novemu stanju, ki znači prelom s
triletno politiko Velike Ogrske v mali
Madžarski, bomo prav razumeli pomen
tega zakona. Z njim je madžarsko go-
spodarstvo dobilo nove direktive. Ni mo-
goče, da bi ostale omejene zgolj na go-
spodarstvo. Z njimi se bo polagoma, brez
močnejših pretresljajev presnavljaj ves
sistem madžarske politike. Dveletna kon-
trola Društva narodov nad madžarskim
državnim gospodarstvom bo najboljši za-
veznik časa, ki takointako dela svoje.
Česar niso mogli doseči argumenti naj-
uvidevnejših mož Madžarske, to je do-
segel in še bo dosegel — čas. Boljbolj
se odpirajo Madžarom oči in spoznavajo,
da so mali narod, ki sta ga narava in
zgodovina napotili, da išče sporazuma z
drugimi malimi narodi. Doslej so Mad-
žari živeli v pogubnih sanjarijah o Veli-
ki Ogrski, katero so v resnici gradili s
pomočjo Habsburgov in na račun okoli-
ških nemadžarskih narodov. Mislili so,
da bodo na ta način obvladovali ne le
vso Podonavje, temveč tudi velik del
Balkana. Madžarski veleposestniški si-
stem si je hotel zagotoviti tla s politično
ekspanzijo.

S koncem svetovne vojne so se podile
zadnje pozicije madžarskega imperija-
lizma. Zazijala je vsa revščina take na-
mišljene veličine. Ogrska je bila razde-
ljena v svoje nacionalne dele, ki so se
združili z onimi, ki tvorijo z njimi na-
rodno in politično enoto. Se so skušali
Madžari rešiti s habsburškimi puči, z be-
lim terorjem in z organizacijo šovinistič-
nih zasleplencev to, kar je usoda zapi-
sala smrti.

Zaman. Dogodki, ki so se zgodili leta
1918, so bili naravna posledica zgodovins-
kih vzrokov. Nič ni bilo tako logičnega
kot razpad države, ki je bila sestavljena
iz tako različnih delov, in ki jo je držala
gola sila. Dokler so bili dani pogoji za
absolutizem in za fevdalizem, je res dr-
žala. Po Metternichu in Bachu pa je bilo
zastonj popravljati hišo, ki se je morala
razrušiti; mneni gospodarji so pač krpali
streho, temelje in zidove pa so popolno-
ma zanemarili.

Samo v Avstro - Ogrski so Madžari
lahko napajali domišljijo z imperijali-
zmi. Samo tam so se mogli povzpeti do
bezaslužene stopnje. Sami za se pa po-
nenijo toliko, kolikor ysak drug narod.
Zgodovinske tradicije so lepa reč, toda
današnji gospodarski in politični borbi
narodov ne prija. Madžarska pač rada
poseđa v stari Krinolin in s habsbur-
škimi emblemami na prsih in se greje v
parljivem solnem nekdanje slave, toda
starokopitna gospa postaja vsak dan
bolj smešna drugim in — samemu sebi.

Na madžarskem primeru vidimo, da
realna potreba vedno in povsod zmaga
nad utopijami. Velika Ogrska je od leta
1918 utopija. Vsi srednjeevropski politiki
so to videli, le habsburški pristaši niso
hoteli razumeti, kaj pravijo znamenja
časa.

Še vedno samo ugibanja.

Boj dveh stališč: za in proti volitvam.

V vladnih krogih vztrajajo na razpisu novih volitev.

BEOGRAD, 24. aprila. Danes dopoldne
ni bilo važnejšega političnega dogodka.
V parlamentu je malo življenja. Govo-
rilo se je, da se je prijavil v avdienco
dr. Lukinić in da je bil sprejet. Vest pa
ne odgovarja resnici. Popoldne ob 5. uri
sprejme kralj predsednika zemljoradniš-
kega kluba Lazića.

BEOGRAD, 24. aprila. V zvezi z vest-
mi o koncentracijski vladi se povdaja
v radikalnih krogih, da je to želja opo-
zicije. Možni ste samo dve rešitvi krizi:
ali volilna vlada Pašić-Pribičević ali po-
slovna vlada gospodov Davidović-Radić-
Spaho-Korošec. V radikalnih krogih vla-
da tudi še naprej prepričanje, da so vo-
litve edini izhod iz krize. Današnji ra-
dikalni listi zastopajo isto stališče in
povdajajo, da je Davidović zato proti
volitvam, ker nima pozitivnega progra-
ma, s katerim bi vstopil v volitve.

Pobožne želje opozicije.

ZAGREB, 24. aprila. (Izv.) Včeraj je
dospel v Zagreb radikalni poslanec Pe-
trović. Tekom včerajšnjega dne je imel
sestanke z radićevima Krujevićem, dr.
Lorkovićem in odvetaikom Gjorgjevićem,
znanim pristajem pokojnega Protića.
Kakor doznajajo tukajšnje "Novo-
sti", ima Petrović prihod namen, spo-
znati stališče, ki ga zavzemajo hrvatski
politiki v sedanjem političnem položaju.
Od informacij, ki jih je sprejel, je zavi-
sno njegovo nadaljno postopanje. Opo-
zicionaleci so prepričani, da si je Petro-
vić s tem korakom pridobil med radi-
kale več novih pristajev. Tudi dr. Iva-
nić znani voditelj Protićevcev, se mudi
že dva ni v Zagrebu ter je imel že več
sestankov s hrvatskimi politiki. Govoril
je tudi z dr. Mačkom pred njegovim
odhodom na Dunaj. Poučeni krogi zat-
rjujejo, da sta Petrović in Ivanić slučaj-
no oba ob istem času prišla v Zagreb. G.
Ivanić zastopa mnenje, da je možna
koncentracijska vlada, sestavljena od o-
pozicijskega bloka in enega dela ra-
dikalcev, ki naj bi v ta namen izstopili iz
radikalne stranke ter osnovali svoj last-
ni klub, sličen onemu samostojnih de-
mokratov. Tej vladi naj bi se potem po-
veril volilni mandat.

ZAGREB, 24. aprila. (Izv.) Gg. Petro-
vić in Ivanić sta se oglasila tudi v taj-
ništvu Davidovićevcev ter podala izja-
vo, da sta pripravljena podpirati bloka-
ško koncentracijsko vlado.

Dr. Maček šel na Dunaj.

ZAGREB, 24. aprila. (Izv.) Včeraj je
odpotoval podpredsednik HRSS dr. Ma-
ček s štirimi radićevskimi poslanci na
Dunaj, da poroča Radiću o sedanjem
položaju in sprejme instrukcije za na-
daljno postopanje in taktiko stranke.

Petrovićeva akcija v Zagrebu.

ZAGREB, 24. aprila. (Izv.) Današnje
"Novosti" doznajajo iz Beograda, da
trenutni položaj v razpletu krize zelo
karakterizira dejstvo, da so glavni čini-
telji na obeh straneh zadovoljni in z za-
upanjem pričakujejo končne rešitve. —
Vodstvo opozicijskega bloka upa, da
se mu bo posrečilo prepričati krono o
delazmožnosti blokaške vlade. V znani
Petrovićevi akciji je nastopil zanimiv
preokret, ki je opozicionalec zelo popa-
ril. Petrović je, kakor znano, vodja Pro-
tićevcev v radikalni stranki. Opozicio-
naleci so bili prepričani, da je Petroviće-
vo akcijo pripisovati nezadovoljnosti
Protićevcev v radikalni stranki in so na
Petrovića mnogo polagali. (Slovenec)
ga je proslavljali kot največjega junaka!
Op. ured.) Sedaj pa se je doznalo, da je
Petrović ravnal v popolnem sporazumu
s Pašićem. Po njegovem naročilu se je
udeležil tudi sestanka v Zagrebu, da je
potem lahko Pašića točno informiral. —
Njeg. potovanju v Zagreb se je pripiso-
vala v opozicijskih krogih velikan-
ska važnost, ker so bili prepričani, da je
v zvezi z rešitvijo krize in da bo v pri-
log opozicijskega. Na ta način se tudi
tolmačijo ponovne vesti o koncentracij-
ski vladi, ki jih je širil opozicijski
tisk.

Čisto drugače se presoja položaj v
radikalnih krogih. Prepričani so, da bo
g. Pašić najkasneje do 2. maja dobil po-
verjen volilni mandat in ukaz o razpu-
stu narodne skupščine. — Seja narodne
skupščine bo potemtakem sklicana za
dne 3. maja. Na tej seji bo samo preči-
tan ukaz o razpustu parlamenta ter o
razpisu novih volitev. S tem bi bila ome-
nogočena verifikacija radićevskih man-
datov ter bi se vršile volitve že 3. avgu-
sta. Po mnenju radikalnih krogov bo
izvedena v koalicijski vladi Pašić-Pribi-
čević rekonstrukcija ter bo zavzemal
Pribičević mesto ministra notranjih za-
dev.

Na dvoru se danes nadaljujejo konzul-
tacije s posameznimi politiki.

Razpust nemškega Kulturbunda izvršen.

Blagajne in arhivi konfiscirani, lokali zapečateni, premoženja deponirana.

BEOGRAD, 24. aprila. Včeraj so pri-
čele politične oblasti v Vojvodini razpu-
ščati organizacije nemškega Kulturbun-
da. Vse blagajne in arhivi so konfiscira-
ni, lokali zapečateni in premoženja or-

ganizacij deponirana pri posameznih ob-
lastih. Nemci se boje, da bo minister
prosvete odpravil tudi nemško gimna-
zijo.

Vse gre po svoji poti. Čez deset let
bo čas vrgel v rotarnico marsikatero
danes še ognjeno politično geslo. Real-
nost je neusmiljena, prizanesljiva pa je le
onim, ki jo neoprestano spoznavajo. Mad-
žarska se danes uči osnovnih političnih
resnic našega časa. Naj bi ji uk šel do-
bro izpod rok in mi le ponovno izrekamo
željo, da bi se Madžarska približala tež-
njam demokratične in mikoljubne Sred-
nje Evrope, ki je program bodočnosti!

Politične vesti.

* Zastopavljanje in izžemanje. G. dr.
V. Kukovec ugotavlja z ozirom na pole-
miko listov, da bi bil kdo njega v poli-
tiki gmotno izžemal in potem zastopav-
ljal, da ni bila tozadevna njegova ulega
drugačna nego je ulega političnih delav-
cev pri nas splošno. Vsakdo dela, koli-
kor hoče ali more, in tudi žrtvuje, koli-

ZANIMANJE TUJIH DIPLOMATOV ZA NAŠO KRIZO.

BEOGRAD, 24. aprila. Danes dopoldne
je obiskal zunanjega ministra dr. Ninčića
tukajšnji angleški poslanik, Včeraj
so bili pri Ninčiću tudi razni zastopniki
tujih držav, med njimi francoski in fla-
lijski. Zanimali so se za razvoj naše
vladne krize.

TROCKI NAPOVEDUJE NOVO KRAVNO VOJNO.

LONDON, 24. aprila. Reuter biro po-
roča iz Moskve, da je imel Trocki na
železniškem kongresu govor, v katerem
je vehementno napadal politiko Evrope
in Zed. držav in izražal svoje ogorče-
nje nad angleškim tiskom. Rekel je, da
se bo londonska konferenca najbrž izja-
lovila in je zraven omenil, da inozemska
posojila Rusiji niso neobhodno potrebna.
Rusija mora razvijati svoje zrakoplov-
stvo in svojo vojaško moč, ker je da-
našnji položaj tak, da bo prej ali slej
prišlo do krvave vojne.

ZVEZNA POGODBA MED ČESKO, SLOVAŠKO IN ITALIJO.

PARIZ, 24. aprila. Praški Korespon-
dent "Matinee" poroča, da je namen Ma-
sarykovega potovanja v Italijo sklep
zvezne pogodbe med Českoslovaško in
Italijo. Po prizadevanju dr. Beneša bo
nova pogodba vsebovala ista določila
garancijskih pogodb kakor jih vsebuje
francosko-českoslovaška pogodba.

Žrtve železniške katastrofe v Švici.

BERLIN, 24. aprila. (Wolff). Listi po-
ročajo, da je pri železniški nesreči ugo-
tavljenih doslej 30 mrtvih in čez 50 te-
ko ranjenih. Med žrtvami so tudi 4 stro-
jevodje.

Pakt med radikali in Rumuni.

BEOGRAD, 23. aprila. Med radikalne
stranke in Rumuni v Spodnjem Banatu
je sklenjen dogovor radi skupnega na-
stopa pri volitvah.

Pogajanja z Madžarsko.

BEOGRAD, 23. aprila. Pogajanja z
Madžarsko o gospodarskih vprašanjih
prične 1. maja.

Kuga v Indiji se širi.

LONDON, 24. aprila. (Havas). Daily
Telegraph poroča iz Allahabota, da
zavzema kužna epidemija v Pundžabu
vedno večji obseg. Od začetka tega leta
je umrlo za kugo 54.000 ljudi.

Belgijska vlada in poročilo izvedencev.

PARIZ, 24. aprila. (Havas). Listi iz
Brucelja pod pridržkom javljajo, da bel-
gijska vlada sprejme poročila izveden-
cev, oficijelni sklep pa bo storila šele
po pogovoru med Theunisom, Symah-
som in Poincarejem.

Borzā

CURIH, 24. maja. (Izv.) Predborza.
Pariz 37.40, Beograd 7.05, London 24.61,
Praga 16.60, Milan 25.05, Newyork 573.25,
Dunaj 0.007950.

ZAGREB, 24. aprila. Pariz 530—535,
Švica 14.22—14.32, London 352—355, Du-
naj 1127—1147, Praga 237.50—240.50, Mi-
lan 358.15—361.15, Newyork 75.90—80.90.

kor mu konvenira. Smatral je dr. Ku-
kovec politično delo, le kot službo na-
proti svojemu narodu, kateremu smo
vsi veliki dolžniki. Žrtve so bile velike
tudi iz drugih strani. Za žrtve aproti
narodu je pa najboljša plačila zavest iz-
polnjene dolžnosti. Zastopavljanje je le,
kdor se zastopavlja sam. Delitev dela in
ulog je pa v gospodarstvu in v javnem
delovanju posamičev nekaj drugega ne-
go odlikovanje ali zastopavljanje in je

Kozadevna samoodločba g. dr. V. Kukovca glede njegove sedanje vloge po 20-letnem naporu delu bila ponovno na tem mestu obrazložena in od organizacije, kateri dr. Kukovec pripada, odobrena. Toliko na znanje onim, ki jim pojasnila treba.

* **Slovenec, »Narodnemu dnevniku« in »Straži« v odgovor.** »Slovenec« prinaša v svoji velikonočni številki med drugimi velikonočnimi željami tudi notico o razcepu med demokrati v Mariboru. Tem željam se pa »Slovenec« po prazničkih pridruži tudi mariborski poročevalec »Narodnega dnevnika« in pa »Straža«. Verjamemo, da si gospodje krog »Slovenca« iskreno želijo razcepa trdne demokratske organizacije. Tako bi imeli še lažje delo kot pri zadnjih volitvah, ko jim je ločen nastop naprednih in nacionalnih elementov omogočil sijajno zmago in je odprl vrata v narodno skupščino nemškemu poslancu. Razcep med demokrati v Mariboru je »Slovenčev« pobožna želja, ki se ji v slepem in kratkovidnem sovraštvu pridružuje mariborski korespondent »Narodnega dnevnika« in seveda »Straža«. Nobenemu demokratu niti na misel ne pride cepiti demokratske vrste, pač pa se v vseh narodnih krogih utrjuje misel za ustanovitve enotnega nacionalnega bloka, ki bo omogočil nemški mandat in ki bo porušil peroti protidržavni in protinarodni hujekariji v naši obmejni pokrajini. Z istimi tendencami razširjene vesti o sporih z ministrom na razpoloženju in bivšim poslancem dr. V. Kukovcem so pa najboljše ovržene po njegovem članku »Moje misli o velikonočni križi« v naši velikonočni številki.

* **Grobovi tulijo...** Kakor javljamo na drugem mestu, je danes 24. tm. žalni dan proletarijata Slovenije in cele Jugoslavije: štiriletna žalostnega dogodka, ko so v Ljubljani na ukaz takratnega klerikalnega železniškega ministra dr. Korošca streljali na delavce v Ljubljani, pri čemur je bilo 13 delavcev, žen in otrok ubitih, 24 težko in 40 lahko ranjenih. Takrat je klerikalni minister dr. Korošec, vodja SLS, glasoval za izjemno stanje in za militarizacijo železničarjev. Takrat je vodil dr. Korošec krvavi regiment. Tako pravi okrožnica, ki črno obrobjena kliče delavstvo na današnji shod. In tisti ljudje, kateri so takrat v Sloveniji bili na vladi in so povzročili to strašno krvolilje, tisti ljudje danes vpijejo o »vladi organiziranega banditstva«!

Ignouš:

Ekspresijonistična umetnost.

(Ob razstavi »Kluba mladih«).

Reševati problema o razmerju med umetnikom in naravo in umetnikom in družbo, znači pisati umetnostno zgodovino. Toda to še ne pomeni: doumeti umetnost. Če bi umetnost bila nekaj intelektualnega, je ne bi mogli stlačiti v formulo; še manj jo moremo v njenem resničnem bistvu, ki je v intelektu in v takem odnosu kakor vsebina z obliko. Vendar pa to niti za trenutek ne moti ne umetnika, ki ustvarja in ne človeka, ki umetnost uživa. Saj nas tudi dejstvo, da ne poznamo zmisla življenja in da ne moremo reči, kaj je pravzaprav življenje, ne moti, da ne bi živeli.

Toda niti umetniku niti onim, ki zanje umetnik ustvarja (če sploh ustvarja za druge, ko dela zaradi sebe) ni moglo in ne more biti vseeno, v kakem odnosu je umetnost (oz. umetnik) napram prirodi in družbi. Ko je pračlovek v svoji spili narisal zver, je sledil potrebo, posnemati prirodo; v njem se je vzbudila ustvarjalna moč, ki je še danes in ostane na veke vzgon umetnostnega dela. Šele pozneje se je brzkone izcimila zavestna potreba, da svojo risbo izboljša, očepša. In razvijanje lepote iz nezvestnega v zavestno, iz intuicije v realnost, je prehodilo dolgo pot od pračlovekove špilje do modernega slikarskega ateljeja. Težnja, izpopolniti sad ustvarjalne volje, je razvijala človekove fiziološke sposobnosti (oko; čut za svetlobo, t. j. barve, roko i. dr.) in čisto subjektivno, primarno občutje lepega. Vzor pa je bila v antične dobe do impresionizma priroda s svojim neizmernim bogastvom oblik, linij, barv itd. Vendar pa je vsak umetnik gledal prirodo na svoj način in

stvarjal. Tisti ljudje govore o sedanjí vladi, da je vlada »policijske in žandarjeve ter da hoče »vsemi sredstvi terorja pokončiti nasprotnike režima«! Ljudstvo ima boljši spomin nego Vi, g. dr. Korošec, ki Vam lepi še danes na posvečeni obleki delavska kri, prelita na Vaš ukaz pred štirimi leti!

* **Narodno-napredna stranka v Ljubljani.** katero sta tvorila v glavnem še dr. Ravnihar in dr. Triller, se je glasom poročila »Narodnega dnevnika« razšla in njeni člani, na čelu jim imenovana gospoda, so šli »korporativno« v radikalno stranko. Srečen pot! Radikalcem naše čestitke!

* **Volilne kombinacije.** Pod tem naslovom smo večeraj objavili poročilo zagrebških »Novosti« o baje sklenjenem sporazumu med radikali in samostalnimi demokrati. Gre baje za sporazum za vsa volilna okrožja izven Srbije in Črne gore. »Novosti« vedo celo povedati, da ta sporazum predvideva v modruškoreški županiji za nosilca skupne liste demokrate, v virovitiški županiji pa radikala. Vse te vesti so seveda neresnične, že zato, ker o volilnih sporazumih imajo sklepati pristajši stranke.

* **Nesporazumi med ruskimi menarhisti.** Nedavno je ruski veliki knez Kiril Vladimirovič izdal manifest, v katerem pravi, da je edino on zakonski dedič ruskega carskega prestola in da ga samo smrt more ustaviti na poti k izpolnitvi dolžnosti. Poziva ruske državljane v inozemstvu, naj ga priznajo in grozi z izgonom iz bodoče carske Rusije vsem, ki bi se ne uklonili njegovemu povelju. Ruski emigrantski odbor pa je naproti temu objavil manifest, v kateri odklanja kandidaturu Kirila Vladimiroviča in pravi, da ima samo Nikolaj Nikolajevič pravico do ruskega prestola. Zdi se, da se oba prepirata za medvedovo kožo.

* **23 strank je doslej prijavilo v Nemčiji kandidatne liste za volitve v državni zbor.** Takšne razcepjenosti še ni bilo pri nobenih volitvah.

JDS.

DEMOKRATSKE SOMISLJENIKE
V MARIBORU prosimo, da se udeležijo sestanka naših prijateljev iz Krčevine, ki bo v soboto 26. tm. ob pol 8. uri zvečer v gostilni Kramberger v Krčevini.

do neke mere je imela tudi vsaka rasa svojo umetnost, kakor je imela svojo religijo in svoj jezik. Tako je bila umetnost vsekdar pod vplivom prirode in družbe. V potenceiranju prvega ali drugega vpliva so nastale razne struje; tako je bila indijska umetnost drugačna od helenske; japonska umetnost XIX. stoletja je bližja današnjemu ekspresionizmu nego sodobni realizem v zapadnih deželah.

V vseh dosedanjih dobah se je človek učil od prirode in se je tudi neizmerno naučil. Umetnost je sledila tej težnji. Le v tistih dobah, ko je človek pod vplivom verskih ali filozofskih idej bežal od prirode in iskal rešitve v samem sebi, je tudi umetnost postala bolj duševna, ali recimo: neharavna. Taka je n. pr. vzhodna umetnost, potem krščanska srednjeveška umetnost. Skozi vso dobo se vsiljuje onemu, ki čuti v sebi genija umetnosti, vprašanje: Ali boš posnemal prirodo, ali pa se boš poglobil vase in zaprl oči pred zunanjim svetom?

V zadnjem stoletju smo zapustili klasicizem, ki je posnemal antično umetnost in se razcepil v romantiko in realizem (naturalizem). Romantika je že bila odgovor na tisti drugi del vprašanja: ni se zadovoljevala s posnemanjem prirode. Tjuda njena umetnost razodeva, kako globoko se tiči v klasični formi. Naturalizem in realizem pa zamejujejo strogo pokorščino klasičnim tradicijam in pravita: sam posnemaj prirodo, ne oziraj se na človeške vzorce. Impresionizem prirode ni zapustil, temveč je zvesto sprejemal vse njene oblike, linije in barve, toda podajal jih je drugače kot realizem: prekvašene z duševnostjo. Klasicizem, romantika, naturalizem, impresionizem — vse to so najfinejši tresljaji dobe, ki je hotela obvladati prirodo in vsak kaže le izvestne distance med umetnikom in prirodo, umetnikom in družbo.

Dnevna kronika.

— **Promocija.** Na graški univerzi bo prihodnjo soboto promoviran za doktorja vsega zdravilstva g. Adolf Ramšak iz Slovenjgradca.

— **Odgovornost za poškodbe brzojavnih in telefonskih naprav.** Ministrstvo pošte in telegrafa nam je poslalo razpis št. 24379 od 4. aprila tl., ki slove: Člen 124. finančnega zakona za leto 1924-25 se glasi: »Člen 13. zakona o brzojavu in telefonu Srbije od 3. decembra iz leta 1898 se uveljavlja za vso kraljevino. Ta člen pravi: Vsakršno škodo na brzojavnih in telefonskih progah mora povrniti v denarju ona občina, na čije ozemlje je bila škoda storjena, občina pa ima pravico, da krivca izsledí, ga prisili, njej škodo poravnati in da ga izroči oblasti v obsodbo. Odredbe zaradi takih slučajev izdaja direkcija pošte in brzojava, v čije področje se je poškodba pripetila, ugovore proti takim odredbam pa se vlagajo na ministra za pošto in brzojav v 15 dneh.« — Za izdajanje odredb občinam je pristojen obči odsek direkcije na osnovi poročila brzojavnega in telefonskega odseka. Za »škodo« na brzojavnih in telefonskih progah se smatrajo tukaj samo one poškodbe, ki se store na brzojavnih in telefonskih progah, ne pa na potrebnih, ki so pripravljene za popravilo takih prog ali za zgradbo novih prog. Za krajo ali poškodbo teh potrebnih je odgovoren tisti, ki popravilo ali zgradbo nadzira, razen če je te potrebnosti prijavil občinskemu predstojništvu (županstvu), da jih ono čuva. V tem primeru je za potrebnosti odgovorno dotično občinsko predstojništvo (županstvo). Povračilo škode se izterjava s posredovanjem pristojnih političnih oblasti, ko je postala odredba pravomočna, za kar ima skrbeti obči odsek direkcije. Pri tožbe proti odredbam pretesava administrativnopravni odsek ministrstva, odločbe o njih pa izdaja gospod minister za pošto in brzojav. Poštam, telegrafom in telefonom naročamo, da svoje osebe, zlasti selsk pismonoše, raznašalce brzojav in ekspresnih pism o tem pouče in jim naroče, da naj vsako zlobno poškodbo brzojavnih in telefonskih naprav, na primer če opazijo, da so izolatorji razbiti, da so nosilci ali drogovci poškodovani ali da je žica z njih ukradena itd., takoj pošti naznanijo, pošte pa naj take poškodbe s kolikor mogoče natančnimi podatki prijavljajo direkciji.

Vse te umetnostne struje so v skladu s filozofijo in kulturo dobe: klasicizem je odmev racionalizma (oče: humanizem), romantika odmev idealizma, naturalizem z realizmom darwinizma in materijalizma, impresionizem skepticizma in agnosticizma.

Z ekspresionizmom se je pojavila nova umetnostna filozofija: umetnost je nekaj samosvojega, kar ima s prirodo le toliko skupnega, kolikor sama hoče: umetnost je izraz čiste duševnosti. Ker pa je duševnost čista subjektivnost, ki je ni moči podati drugače kot tako, da uporabljamo oblike zunanjega sveta, se mora tudi taka umetnost posluževati izvestnih oblik, ki so dane v naravi. Razlika je le ta, da se jih poslužuje suvereno, kot gospodar nad snovjo in obliko. Ta filozofija je tedaj monistična in sicer v spiritualističnem smislu; kakor se duh kot prvotna substanca izraža v telesnosti. (»Es ist der Geist, der sich den Körper baut — Schiller«), tako se tudi lepota kot »Ding an sich«, kot nezavisna gospodarka umetnosti in otrok pramater Duše išče telesnostnega izraza. Tako je ekspresionistična umetnost postala ožnanejvalka nove umetnosti, ki je v protislovju z umetnostjo vseh prejšnjih dob: umetnik ne posnema več prirode, temveč jo sam ustvarja po potrebah duha.

Vendar pa v vsem tem leži mnogo nejasnega: Nedvomno je prav, da se umetnik emancipira od prirode. Toda človekovo občutje lepote je vsaj še v našem tisočletju tako ozko zvezano s prirodo, da tega ni in ne bo mogoče ločiti. Saj prirodna lepota pravzaprav izvira v človeku kot subjektu. Vsako občutje prirodne lepote je tedaj delo duha in intuicije; ker se mora tudi ekspresionistična umetnost posluševati zunanjih oblik in telesnosti, je sicer važno, da je pri tem ne vodi priroda od zunaj temveč priroda od znotraj, toda prirodi se odpovedati

— **Upokojitve v državni službi.** Na podlagi zakona o uradnikih sta trajno upokojena dr. Srečko Lajnšče, okrajni glavar v Mariboru ter Ludovik Pinkava, okrajni glavar v Celju.

— **Eksekvatur konzulu avstrijske republike v Zagrebu.** Vlada je podelila g. Mirku Erzefeldu, generalnemu konzulu avstrijske republike v Zagrebu, eksekvatur.

— **Kvota za izseljevanje iz Jugoslavije v Zedinjene države po dozdajnih vesteh ni bila pravilno izračunana.** Glasom zadnjih vesti odpade za Jugoslavijo na rodbisko kvoto 1051 in istotoliko na splošno kvoto, tako da se bo lahko v novem fiskalnem letu iz ozemlja naše kraljevine izselilo v Zedinjene države 2110 oseb.

— **Pretep v Limbušu.** G. Julij Robič, gostilničar v Limbušu nas naproša, da tozadevno notico v št. »Tabora« od 23. tm. popravimo v toliko, da se pretep ni vršil v njegovi gostilni, ampak pred cerkvo.

— **Čudna logika bančnega direktorja.** Blagajnik novosadske podružnice Jevrejske banke je pred kratkim poneveril milijonske vsote ter pobegnil na Madžarsko. Po njegovem begu je nastal sum, da je bil z njim dogovorjen tudi direktor Jevrejske banke Koloman Schmiermund. Direktor je prišel v disciplinarne preiskavo; toda namesto opravičila, da faktično ni bil v zvezi z blagajnikom — je sam ukradel iz banke 150 tisoč dinarjev ter še iste noči pobegnil na Madžarsko. Tako je »dokazalo«, da ga z blagajnikom veže samo hrepenenje po oni zemlji, o kateri trde Madžari: »Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita«!

— **Ženski minister.** V novem danskem ministrstvu Stauning bo prevzela portfelj prosvetnega ministra socialistinja ga. Nina Bang. Lista bo proglašena danes dne 24. aprila.

— **6. mednarodni kongres letalstva** je pričel 22. tm. v Rimu. Udeleženi je 26 držav. Kongres je otvoril Mussolini.

— **Sovjeti proslavljajo tudi cerkvene praznike.** Po najnovejših vesteh iz Moskve se opaža zadnji čas precej pomirljivo stališče napram verskim vprašanjem. Ta pomirljivost se izraža predvsem v najnovejši odredbi glede službenega npoštevanja praznikov. Po najnovejši odredbi se morajo v Rusiji proslavljati poleg revolucionarnih praznikov in obletnic tudi cerkveni prazniki.

ne more. Filozofično bi rekli: teoretična dualizem zametujemo, praktično pa ločimo telo in duha. Umetnostno ustvarjanje je takisto podvrženo tej praktični potrebi: umetnost mora dajati telesno in duševno v harmonični obliki, umetnost mora dajati totalitet.

Ekspresionizem je danes šele na potu, da skozi dušo, iz intuicije odkrije prirodo, tako kot so prejšnje struje, sloneče večinoma na antični umetnosti, odkrivale skozi prirodo, skozi zunanji svet dušo in intuicijo. Ekspresionizem pa ne more živeti brez dualizma med telesnim in duševnim, med obliko in snovjo, zato tudi ne more dati tega, kar bi hotel, tem bolj, ker nas je priroda naučila lepote in od nje sprejemamo največ estetičnih dražljajev. Zdi se mi tudi, da je spiritualistični monizem, ki lahko edini miselno utemelji ekspresionistično umetnost, v nasprotju s samo dobo in njenimi težnjami, ki nosijo izrazito materijalistično obeležje. Morda pa je znanitelj novega, idealističnega svetovnega nazora? Nova romantika?

Njegove ekstremne smeri so danes že na upadku. Če je umetnost kot čisti subjektivizem nemogoča, je nemogoč tudi umetnik, ki bi v svojem solipsizmu ostal vsem drugim nerazumljiv. Kubizem in futurizem kažeta, koliko konfuzionizma vlada v vrstah mladih umetnikov, ekstremni ekspresionizem pa to resnico potrjuje. Kubizem je gola intelektualna »umetnost«, žrtvovanje duše suhi, prevdarjeni formi, futurizem pa znači vdijanje umetnosti tehniki, oboževanje človeka — stroja. Zopet bosta morali zmagati jasnost in lepota. To pa pomeni, da je umetnost v vseh časih ena: priroda se zliva v dušo in duša v prirodo, smoter pa je harmonija med obema in totalitet.

Celjske vesti.

Smrtna kosa. V Zavodu pri Celju je umrl v torek 22. tm. g. Anton Močnik, trgovec na Glavnem trgu v Celju, v 36. letu starosti. Zapadel je zavrtni morilki jetiki. N. v m. p.

Velikonočno streljanje. Tudi v celjsko bolnico so pripeljali iz raznih okrajev več težko ranjenih, ki so postali žrtve velikonočnega streljanja z moznarji. V Libojah je bil poškodovan med streljanjem pri cerkvi 15-letni Jožef Bervar, v rogaškem okraju si je težko poškodoval lobanjo neki Janez Sotošek; nevarno ranjen je nadalje Anton Kodelič iz Kostivnice. Skrajni čas je že, da politične oblasti posežejo vmes in zabranijo nadaljne žrtve, ki jih je vsako leto tako mnogo.

Požar. O velikonočnih praznikih je izbruhnil v Veliki Pirešici pri Zalcu ogenj, ki je zahteval skoraj tudi človeško žrtve. Pri gašenju se je nevarno opekkel posestnik Marko Puncer. Da so ga morali prepeljati v celjsko javno bolnico.

Občinski lov v Štorah se dne 18. tm. ni mogel izdražati, ker ni bilo nobene ga reflektanta, ki bi bil ponudil vsaj izključno ceno. Lov pride z nižjo izključno ceno ponovno na dražbo.

Narodna kavarna v Celju, ki jo je imel par mesecev v najemu zaveden Slovenec g. Adolf Mencin, je prešla zopet v oskrbo posestnika Kosa samega. Toliko v vednost slovenskim krogom.

Dopisi.

Od meje. Odkar so dobili Nemci zopet svobodo volitve, začela je nekdanja nemškutarija zopet drzno nastopati. — Opaža se nekaka doslednost v tem, da Nemci, še bolj pa zakrknjeni nemškutar noče govoriti s Slovencem slovenski, dasi dobro zna, ako ve, da Slovenec razume nemški. Tu smo večkrat preveč uslužni. Kot Slovenci, Jugoslovenci v svobodni svoji državi se moramo pač strogo držati načela, da z nikomur ne govorimo nemški, ako vemo, da je dotičnik več našega jezika, sicer pljuvamo v lastno skledo in se silimo zopet pod tujčovo peto. Večraj je prišel k meni oče šolskega otroka radi poletnega oproščenja. Mož je sin pred davnim sem priseljenega Nemca, a je tukaj rojen in je bil moj učenec. Nagovori me nemški. Ko še mož navzlic mojemu slovenskemu odgovoru nadaljuje nemški, ga prekinem in rečem: Veste, vse kar je prav! Jaz spoštujem vsakega poštenega Nemca in govorim z njim nemški, ako vem, da ne zna slovenski. Ali mi smio sedaj v slovenski, jugosloveski državi in vi ste k meni v šolo hodili, znate dobro slovenski, zakaj bi slovenski ne govorili? — Mož je postal krotek in govoril lepo slovenski. — Se nekaj, da ne podcenjujemo obmejne nevarnosti: Minulo zimo se je priredil v št. Hju v gostilni g. Stiligoja lovski večer. Tega smatrajo Nemci kot nekako svojo prireditel, dasi je baje predsednik lovskega društva slovenski župan g. Svati. Hoteli so nalepiti tudi nemške reklamne lepake, čemur pa se je odločno uprl g. gostilničar. Pridem slučajno na ta lovski večer. Ker slišim, da se v dvorani I. nadstropja hilitirajo razne nagačene živale, pohitim tudi jaz lovit srečo. Vse nemški, niti besedice slovenske ni bilo slišati. Pa se oglašim s krepkim dvaintrideset. Licitacije izvršujejo gospod Ehrlich je popolnoma pravilno tudi slovenski ponovil: dvaintrideset D k prvemu itd. Ali glej ga spaka. Že pri prvih besedah so se oči obrnile na me, kakor da mi hočejo namigniti: kako si drzneš! Ko pa je g. Ehrlich moje besede ponovil, je zabrusil nekdo iz množice: »Halt! Maun! Ali ste me razumeli! In to šesto leto v Jugoslaviji. Slovenca v Spilju gotovo linčajo, ako nastopi tako izzivalno. Spoštujemo Nemce in želimo z njimi mirnega sosedstva, toda zavedati se morajo, da so sedaj oni pri nas in ne več mi pri njih in da se svet ne trese več, ako v Berlinu grmi... Zgodovina je neizprosna in ona je govorila!...

Darujte za 'Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

Primorske vesti.

Nesreča v šled skrite granate. Stefan Cejz iz Solkana je hotel te dni izravnati nek stor; pri dem pa je zadela krampom na skrito granafo, ki je eksplodirala in ga strašno razmesarila. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer bo skoraj gotovo umrl.

Solkani si izgradi vodovod. Solkani pri Gorici si bo zgradil svoj vodovod in je v ta namen najel posojilo pri »Monte di pietà« v znesku 55.000 lir.

x Umetnostna razstava v Gorici. Naš znani slikar Veno Pilon je pred nedavnimi priredil v Rimu samostojno razstavo svojih slik. Sedaj so slike razstavljene v »Goriški umetni razstavi«, ki traja od 23. do 30. aprila.

Mariborske vesti.

Maribor, 24. aprila 1924.

m V osebno obrambo. Franc Botolen, sluga Studijske knjižnice v Mariboru, nas prosi v interesu Studijske knjižnice in občinstva, ki poseča to knjižnico, za objavo sledeče notice: »Marburger Zeitung« št. 67 z dne 21. marca 1924 je v članku pod naslovom »Die Studienbibliothek in Maribor« opozorila mestno občino, da je v službi Studijske knjižnice sluga, ki je v najvišjem štadiju tuberkuloze, in namignila mestni občini, naj slugo odpravi s tega mesta, ker namreč poseča knjižnico mnogo mladine in obstoja nevarnost, da se ista nalezne bolezn. Pri zadeti sluga se je radi tega članka pustil takoj preiskati pri Protituberkulozni ligi in iz uradnega zdravniškega izpričevala, ki mu ga je na podlagi zdravniške preiskave pri Protituberkulozni ligi izdal 10. aprila 1924 mestni fizikat, je razvidno, da sluga točasno ne bolega za nobeno akutno pljučno boleznijo, in da vsled tega ne pomeni točasno za svojo okolico iz zdravstvenega stališča nobene nevarnosti. Toliko v vednost javnosti, posebno obiskovalcem Studijske knjižnice.

m Zalni manifestacijski šhod v Götzovi dvorani priredi nocoj 24. tm. ob 7. uri zvečer krajevna organizacija SSJ v spomin žrtvam, padlim 24. aprila 1920 na Zaloški cesti v Ljubljani, žrtvam takratnega železniškega ministra dr. Korošca.

m Ljudska univerza. V ponedeljek ob pol 20. uri bo akad. slikar g. Fr. Stiplovšek izpopolnil svoja zadnja predavanja o moderni umetnosti s posebnimi predavanjem, ki se bo oziralo zlasti na sedanjost razstavo »Kluba mladih«. Predavatelj bo na nekaterih slikah razkazoval in tolmačil stremiljenja najmlajše slovenske umetnosti.

m Nevaren goljuf. Dne 23. marca tl. je stražnik aretiral mladega človeka, ker je prišel preko avstrijske meje brez vizuma. Imel je pa čisto pravičen potni list na ime Virt Robert iz Prage. Ker se je zdel sumljiv, je policija takoj obvestila praško policijo, da se ugotovi njegova identiteta. Po fotografijah in daktiloskopijah pa je praška policija spoznala v njem Gottrieda Miroslava, bančnega uradnika, rojenega 1901 v Šmihovu. Že dolgo časa so ga zasledovali sodišča v Pragi in Košicah radi velikih goljufij, (črez 117.000 čeških kron), katere je izvršil z nekim svojim tovarišem. Prepotovala sta Madžarsko, Rumunijo, Bolgarijo ter prišla v Carigrad, kjer si je Gotfried dal narediti napačen potni list. Nato je prišel čez našo državo v Atene, odkoder se je zopet povrnil nazaj na Madžarsko. V Atenah je izvršil več goljufij in je tudi tamkajšnja policija dolgo časa za njim povpraševala. Iz Madžarskega je odšel v Nemško Avstrijo, odtod pa v našo državo, kjer ga je zgrabila roka pravice. Ker je od dolgih potovanj že silno utrujen, ga je policija zaprla v ječo, da se odpočije. Da se je ugotovila njegova identiteta, je rabila policija mesec dni.

m Policijske vesti. Pred nedavnim smo poročali, da je nek Franc Krajnc iz Slov. Bistrice prodajal v trgovini Abt 6 kokoši. Policija je sedaj ugotovila, da so bile kokoši ukradene posestnici Mariji Bregant iz Slivnice št. 90 iz nezaklenjenega hleva. Tatič se zavrta — pra-

Naša uganka.

Danes je komisija, sestojča iz članov uredništva ter gg. Anton Kostomaj in Rudolf Pleskovič kot zastopnikov reševalcev pregledala vposlane rešitve ter ugotovila:

V določenem roku je došlo 64 rešitev. Izmed teh je 52 pravih, 7 nepravilnih, 5 pa ne prihaja v poštev, ker niso izpolnjeni pogoji, tj. niso narečniki »Tabor«.

Pri žrebanju so se izžrebale sledeče nagrade:

I. NAGRADA: (100 D v gotovini): FRIDERIK ZINAUER, trgovec, Maribor, Aleksandrova cesta 45.

II. NAGRADA: (prošt izvod »Tabor« za 3 mesece): JAKOB LATI, trgovec, Maribor, Glavni trg 2.

III. NAGRADA: (knjiga: Kollermanov »Predor«) FRANC KOTNIK, nadučitelj, Sv. Jakob v Slov. gor.

IV. NAGRADA: (prošt izvod »Tabor« za 1 mesec) JULIJANA SENK, Maribor, Linhartova ulica 12.

V. NAGRADA: (knjiga: Pugelj: »Zakonci«) ALOJZIJA KOČBEK, učiteljica, Marija Snežna.

Kultura in umetnost

x »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Matiček ima pri nas tradicijo: bil je prvorojenec slovenske Talije. Beaumarchaisov komad poteka iz Moliérove šole in Linhart ga je ponasil v dne, ko si je francoska komedija osvojila vso zapadno Evropo in je imela v vsakem narodni plejade posnemovalcev. Matiček se ni izgubil svoje nekdanje komike; komedija še danes vzbuja salve smeha. Ni bilo tedaj slabo, da jo je naše gledališče ponovilo v novi zasedbi in v docela izvirni in sceaciji. Snovnja premiera je pokazala, da je Matiček v inscenaciji g. Bratina prav efektan. G. Bratina je tudi v tem primeru uveljavil načelo, da bodi oder enoten in inventar, ki ga uporabljaš, kar najenostavnejši in brez odvisne ropotije. Z velikim oknom in z zoženim odrskim prostorom je inscenator nudil prav čedne dekorativne slike, ki so bile v skladu s stilom komedije. Režiral je g. Železnik. Dal je igri ton Moliérovski komika in obeležje bidermeyerške dobe. Razdelitev vlog je bila posrečena. Matička je podal g. Kovič, ki je že pokazal, da ima poseben čut za komiko galantnega časa (v Moliérovem »Prevarjenem soprogu«). Njegov Matiček je živa in v vseh situacijah dokaj jasno izražena figura. Komika g. Koviča je izvirna in pristna, tako v kretnjah in glasu kakor v mimiki. Baron g. Groma je bil že bolj »teaterski«, odigran, ne pa preživljen v igralčevi notranjosti. Pristnejši je bil g. Železnik kot študent Tonček. Baronico Rozalijo je kreirala z veliko sigurnostjo ga. Bukšekova. Njena baronica je naravno s preprostimi sredstvi in brez šablone vpodobljena dama bidermeyerške dobe. Gdč. Savinova je igrala Nežiko. Če jo primerjamo v raznih podobnih vlogah, ni sicer opaziti samoniklega kreiranja, izvirnosti, vselej pa prihaja do veljave njena izredna živahnost v igri. Temperament večkrat nadomesti originalnost. Njena Nežika se je prijetno naslanjala na živahnost Kovičeve igre in oba grajska služabnika sta docela v duhu galantne francoske komedije reševala situacijo za situacijo in vpletala gospodo v svoje vrole, da je bilo veselje. G. Skrbinšek, Tepavac in Rasberger so podali v maski in igri zanimive figure zmešnjave. Žužka in Budale in so povzdignili komiko dogajanja. Jerico je igrala gdč. Petkova, Janko in Gašperja pa gg. Tovornik in Kokoč. Občinstvo je bilo prav zadovoljno, saj je bila zabava nepriljudna in huna, kljub izumetničenosti galantne komike še vedno vreden zdravega smeha. I. us.

x Remčeva »Magda« v mariborskem gledališču. Znani slovenski dramatik g. dr. Alojzij Remec je izročil ravnatelju mariborske drame g. Bratini svoje najnovejšo dramsko delo »Magda«. Dramo bo režiral in insceniral g. Bratina. Obseg 12 slik in podaja v novi obliki in na jako dramatičen način stari magdalenski problem ženske grešnice na pot od prvega razočaranja studentovske ljubezni do večnega finale v seicini dvorani bolnišnice. Z »Magdo« bo zaključena letošnja dramska sezona.

»Naša domovina«. Pod tem naslovom izhaja od marca naprej glasilo Ferijalnega Saveza našega dijaštva kot mesečnik, prinašajoč poleg zgolj uradnih društvenih zadev zlasti tudi potopise in slike iz naše države. Vsebuje pa tudi pesmi, spise o sokolstvu. Marčeva številka prinaša pod naslovom »Iz popotnega dnevnika« razne potopisne črtice iz peresa Stanka Mencingerja.

VII. umetnostna razstava Kluba mladih je otvorjena dnevno od 10.—13. ure in od 14.—17. ure.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Četrtek, 24. aprila, Divji lovec, ab. B. Petek, 25. aprila, Zaprto. Sobota, 26. aprila, »Veseli dan ali Matiček se ženi«, Ab. C.

»Divji lovec« zadnjič v sezoni. Danes, dne 24. aprila se vprizori zadnjič v tej sezoni Finžgarjeva narodna igra s petjem »Divji lovec«. Pri predstavi sodeluje celokupni dramski ensemble in ves gledališki zbor.

»Knežinja čardaš« v mariborskem gledališču. V najkrajšem času se vprizori ena najpopularnejših in najefektnjših operet od znanega operetnega komponista Kalmana »Knežinja čardaš«. — Da bo vprizoritev čim dostojnejša, je gledališka uprava pripravljena riskirati čimveč za nabavo nekaj novih kulis, kostumov itd. Režija je v priznanih rokah operetnega režiserja g. Bachmana (ki režira kot gost). Muzikalno vodstvo ima ravnatelj opere g. A. Mitrovič.

Hudožestveniki tri dni v Mariboru. Svetovni dramski umetniki hudožestvenega gledališča iz Moskve bodo gostovali v mariborskem gledališču tri večere in sicer bodo vprizorili eno rusko delo Dostojevskijevo »Selo Stepančikovo«, dalje eno angleško, Dickensovo »Borbo življenja« ter delo slavnega indijskega pesnika Rabindranatha Tagoreja »Kralj temnega dvorca«. — Vstopnice za ta izvanredna gostovanja se lahko rezervirajo vsak dan pri dnevni gledališki blagajni od 9.—12. in od 15.—17. ure. Telefon 382.

Zamenjen dežnik. Pri abonma C predstavi je neka oseba v gledališki garderobi zamenjala dežnik. Prosi se, da se taisti dežnik vrne v gledališki garderobi.

KARO-čevlji
Maribor, Koroška c. 19.

Sokolstvo.

o Sokolič. St. 4. naraščajskega glasila je izšla. Vsebuje pesmi in življenjske najstarejšega člana Sokolsiva v Jugoslaviji, 92-letnega Steva Todoroviča v Beogradu, bivšega telovadnega učitelja; nadaljevanje igre za sokolsko mladino »Triglav«; nekaj sokolskih vaj; kompozicija »Neka živi Jugoslavija!«; glasnik. Stari, ki imajo otroke pri sokolskem naraščaju, jim morajo na vsak način oskrbeti tudi »Sokolič«.

Orjuna.

Redna letna skupščina Orjune Studenci se vrši v soboto dne 26. aprila ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma. Dnevni red: 1. Pozdrav in nagovor predsednika. 2. Čitanje zapisnika ustanovne obne zbornice. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Poročilo preglednikov računov. 6. Poročilo glavarja četniške sekcije. 7. Poročilo o delovanju ženske sekcije. 8. Volitev novega upravnega odbora. 9. Slučajnosti. — Člani in članice, nacionalisti Maribora in okolice, udeležite se v obilnem številu!

Četniška sekcija se udeleži letne skupščine v krogih. Glavar.

Gospodarstvo.

Žitni trg. Na novosadski blagovni borzi so notirale 23. tm.: pšenica baška 624, koruza baška za april 232,5—235, bamatska 245, otrobi baški 210. Tendence nespremenjena.

Zagrebski tedenski sejem 23. t. m. V soboto se bo vršil letni »markovski« sejem, pa je bil zato današnji sejem slab. Cene za kg žive teže: volji domači I. 15—15,75, II. 13—14,5, III. 10—12,5, bosanski I. 13—14, II. 12—13, III. 10—11, junice domače I. 13,5—14,5, II. 13—14, bosanske 12—12,5, junice domače I. 15—15,5, II. 13—14, bosanski II. 11—13, krave domače I. 13—14, II. 11,25—12,5, III. 10—11, teleta 13—15, svinje nepitane 19—22, prasci do 1 leta 20—22, a preko 1 leta 18—20 D. Krma: neprešano seno 100—150, slabše 80—100, slama 75—100 D. za 100 kg.

Za veniji. Minuli teden je komisija ministrstva za poljedelstvo in vode vršila inspekcijska potovanja po Sloveniji. Komisija je ob tej priliki obiskala vsa državna dobra, mnogo gospodarskih ustanov, gospodarskih šol itd. Zbirala je podatke o potrebah naše pokrajine v gospodarskem oziru, seznanila se je z željami našega prebivalstva, ki je izrazilo potrebo o organizaciji večjih podjetij, da se okrepi gospodarski razvoj Slovenije. Poleg tega je komisija obiskala mnoga industrijska podjetja in proučila razloge, da dobi ta panoga podporo od strani merodajnih faktorjev. Med drugimi fabrikami, katere si je komisija ogledala, je posvetila največjo pozornost elektrarni v Fali. Društvo »Fala« je dobilo koncesijo z določilom, da bo lahko prolongirala svoje delovanje še za 30 let. Po mnenju komisije bo ta električna centrala znatno razširila svoj delokrog in na ta način zadovoljila potrebe cele pokrajine. Komisija si je ogledala tudi tvornico umetnih gnojil in karbida v Rušah. Pri tej priliki so industrijski stavili komisiji različne predloge, kako naj se omogoči razvoj industrije v Sloveniji. Člani komisije bodo te dni sestavili obširno poročilo o gospodarstvu v Sloveniji, kakor tudi o industrijskem razvoju in o vsem, kar so zaznali ob priliki svojega inspekcijskega potovanja po Sloveniji.

g Dobava pšenice in moke. Ofertalna licitacija glede dobave 310.000 kg pšenice in 250 tisoč kg krušne moke (tipa 80 ods.) se bo vršila dne 1. maja t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, namesto 28. aprila t. l., kakor je bilo prvotno objavljeno.

Razno.

Ogromen daljnogled za rusko zvezdarno. Te dni je bil izdelan na Angleškem gigantski teleskop, ki so delali na njem polnih sedem let, za zvezdarno na Simeis v Rusiji. Dolg je 6 ljudskih višin in stane 15.000 funtov šterlingov. Leča tega teleskopa je gotovo 1 m široka in 20 cm debela. Izdelovali so jo čez leto dni in je stala 1000 funtov. Zanimivo pri tem teleskopu je, da se opazovalec lahko vse do fotelj, ki je montiran na teleskopu

in ki se premika skupno s celim aparatom s pomočjo stroja, da lahko spremlja zvezde v njihovem gibanju.

Preko morja v orehovi lupini. Znan je junaški čin Francoza Alaina Gerbaulta, ki je čisto sam na majhnem parniku odplul iz Amerike v Evropo. Zdaj je našel naslednike. Nek angleški inženir Thomas in njegova žena bosta odpotovala iz Anglije v Avstralijo v 7 m dolgem čolnu. To pomeni pot dveh mesecev v o-

rehovi lupini. Ta čoln ima že svojo zgodovino. Med vojno je služil kot rešilni čoln na neki francoski bojni ladji, ki se je potopila. V njem je 24 mornarjev od posadke veslalo dva dni in dve noči po širokem morju, dokler jih niso našli. Inženir je montiral majhen motor in zgradil kabino. Pot, ki jo bosta preplula, znaša 25.000 km.

Pristopajte k CMD!

Mala oznanila.

Pohištvo

lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi Serger in drug. Maribor, Vetrinjska ulica št. 2. 106

Na Velikonočno nedeljo je ušel kanarček, (samec-vallec) Pošten najditelj se naproša, da ga odda proti dobri nagradi v Wildenraingerjevi ulici št. 8, III. nad., častniku Schwarz. 868 2—1

Krojaški šivalni stroj na prodaj. Dobrsek, Grajska ulica št. 2. 874

Petindvajsetletna gospodična želi interesantno dopisovanje z starejšim resnim gospodom. Dopisi pod »Zivljenja temne strani« na upravo »Tabora«. 875

Išče se samo za popoldanske ure (med 15. in 20. uro) spretna stenografinja za slovenski in nemški jezik, perfektna strojeписка (tudi za diktat). Sprejme se samo prvovrstna moč z večletno prakso. Nastop takoj. Predstaviti se je osebno pri »Dravi« d. d., Maribor, Meljska cesta št. 91. 873 2—1

Soba za eno gospodično na razpolago. Slomškov trg št. 4, I. nadstropje. 863

Gospodično iz boljša hiše, vajena otrok, se sprejme k 1 1/2 let staremu otroku. Vpraša se pri L. Lenard, Tattenbachova ulica 23. 861 3—1

Zamenja se lepo stanovanje (5 sob, kuhinja, kopalnica in predsoha ter ostale pritlikline) v sredini mesta tik Glavnega trga za vsaj enako veliko v bližini parka, z vsaj nekaj vrta. Ponudbe pod »Zamena« na upravo »Tabora«.

IZJAVA.

Podpisani preklicujem in obžalujem neresnične in izmišljene vesti, ki sem jih širil o g. Jos. Reichu, trgovcu v Mariboru, da ima na skladišču in da prodaja mokro blago in da njegova trdka slabo stoji. Ker vse to ni res, rad prekličem in se zahvaljujem g. Reichu, da je odstopil od kazenskega postopanja proti meni.

FELIKS TOMAN, trgovec Maribor.

Dva dobra vprežna konja na prodaj

I. Mariborska mlekaria Adolf Bernhard, Maribor, Aleksandrova cesta št. 51.

Proda se zelo ceno

Vila z stanovanjem in vrtom

Tozadevne informacije poda odvetniška pisarna dr. A. Mulej, odvetnik, Maribor, Aleksandrova cesta

Telepatične SEANCE

Lea May, čarovna humoristinja Olga Glück, mednarodna pevka Walter and Gert, moderni plesni duo

Podaljšano! Rudolfi Podaljšano!

virtuoz na citre

Klub-baru

Dnevno ob 22. uri

!! Ilse Sirks !!

Nainovejšje

samoveznice, srajce, nogavice in rokavice, kupite po najnižjih cenah pri 869 tvrdki: 3—1

J. TOMAZIN

Maribor, Grajski trg št. 4.

Podpirajte sokolski tisk!

CONTINENTAL-PISALNI STROJI, ANT. RUD. LEGAT, SLOVENSKA ULICA 7, TELEFON 100.

D. S. Merežkovski:

Julijan Odbadnik.

(Dalje.)

(92)

— Zmagal! Zmagal! Ali vidite — ogenj! Naši so se izkrcali in zasedli oborožje. — Ukazal sem kohortam, da naj v slučaju zmage zažgo ognje. Za meno, tovariši! — Kaj delaš? — mu je dejal šepetaje oprezní Salustij. — Izgubljeni smo; to je požar!...

— Cesar je zblaznel! — je prestrašeno šepetal Gormizda na Dagalaifovo uho.

Lokavi barbar je le skomignil z rameni, kakor da ne razume ničesar.

Vojska se je nevzdržema vrgla k reki, z navdušenimi vzkliki: »zmaga! zmaga!« je suval drug drugega, podil in potikal v vodo; ob veselju norčevanju so vsi poskakali na čolne. Nekoliko majhnih bark bi bilo skoraj utonilo. Ni bilo dovolj prostora.

Mnogi jezdeci so se spustili v reko, presekujoč deroče valove z zastavnimi prsi svojih konjev. Kelti in Batavijci so sedli na velike usnjate ščite, izdelane v obliki majhnih čolnov in se na njih položili čez temno vodo; nestrane, kakor so bili, so pogumno pluli skozi megle in spretno premetavali ščite preko nevarnih rečnih vrtincev; ne misleč na nevarnost, so radostno vpili: »zmaga, zmaga«.

Ladije, ki so pokrile reko, so vkrotile drvečo vodo. Požar na prvih pet galijah je bil z lahkoto pogasjen.

Stoprav zdaj so vojaki spoznali carjevo drzno, skoraj blazno lokavost. To je vojsko še bolj vzdržilo: odkar je takorekoč v šali odvrnila največjo nevarnost, ji je vse izgledalo mogoče in dosegljivo.

Še pred zoro so Rimljani zavzeli vrhove nasprotnega obrežja. Komaj so

imeli toliko časa, da so se malec spočili, držeč orožje čvrsto v rokah, kar uzro v jutranji luči ogromno vojsko, ki je zapuščala obzidje Ktezifona in se razvrščala na ravnici pred mestom.

Bitka je trajala dvanajst ur. Perzijci so se borili do obupa. Julijanova vojska je prvič spoznala ogromne vojne sile, ki so pomandrali cele kohorte kakor da gredo čez klasje na polju. Zmaga je bila taka, da enake niso Rimljani doživeli izza časa velikih cesarjev — Trajana, Vespazijana, Tita.

Ob solnčnem vzhodu je Julijan žrtvoval zahvalno žrtev vojnemu Bogu Aresu. Bilo je to deset belih bikov, lepih, kakršnih vidimo na starodavnih helenških kipih. Vse je bilo veselo. Le etruški avgurji so zrlí slejkoprej mrko in črnogledo; po Julijanovih zmagah so postali še mračnejši in nezaupljivejši. — Pripekljali so prvega bika k plamtečemu, z lovorjem ozaljšanem žrtveniku. Bik je stopal počasi in pokorno; na mah pa je odstopil, pokleknil in začel tožno tuliti; njegovo tulenje je bilo tako podobno človeškemu glasu, da so se ljudem ježili lasje. Zatem je zaril gobec v pesek in še preden se je dvostroka viktarijarijeva sekira dotaknila njegovega čela, je vzdrhtel in izdihnil. Pripekljali so drugega. Tudi ta je klonil mrtev na zemljo. Nato še tretji, četrti. Vsi so prihajali k žrtveniku slabi in onemogli, jedva stoječ na nogah, kakor da bi bili okuženi z smrtno boleznijo. Poginjali so z žalostnim rjoventjem. Vojska se je vznemirila in vzvalovala. Bilo je usodepolno znamenje.

Nekateri so trdili, da so etruški svečeniki sami zastupili žrtvene bika, hoče se maščevati cesarju, ki se je ponorčeval iz njih prerokovanj.

Padlo je devet bikov. Deseti se je iztrga raztrgal in začel begati po

taborišču, da so ljudje prestrašeno odstopali v ozadje. Zatem je ušel skozi vrata in ga niso mogli več ujeti.

Žrtvovanje je bilo prekinjeno. Avgurji so se zlorado posmehovali.

Ko so razsekavali žrtvene bika, je Julijan opazil z večšim očesom vedečevalca nedvomljiva in grozna znamenja. Obrnil se je proč in silno prebledel. Hotel se je nasmehniti, pa se ni mogel. Zdajci je stopil k plamtečemu žrtveniku in na vso moč sunil obenj z nogo. Žrtvenik se je zamažal, a ni padel. Množica je težko vzdihnila in vzdih je prišel tako nagloma, da se je zdelo, kakor da se je izvil iz enih prsi. Prefekt Salustij je pohitel k cesarju in mu dejal na uho:

— Vojaki vidijo... Bolje bo, da prekineš žrtvovanje.

Julijan ga je potisnil proč od sebe in je udaril še silneje ob oltar; žrtvenik se je prevrgel, oglje razsulo in ogenj utrl, toda vonjavi dim je puhtel še obilneje kvišku.

— Gorje, gorje! Žrtvenik je oskrnjen! — se je oglasilo iz množice.

— Pravim, zmešalo se mu je! — je prestrašeno šepetal Gormizda, loveč se za Dagalaifovo roko.

Etruški avgurji so bili mirni in resni kakor poprej; njih brezstrastni obrazi so se videli kakor okamenjeni.

Julijan je dvignil roko kvišku in vzkliknil gromovito:

— Zaklinjam se z večnim veseljem, ki vlada v mojem sren, da se vas odrekam, kakor ste se vi odpovedali meni; da vas zapuščam, kakor ste zapustili mene, vi pokojniki, slabiči! Sedaj sem sam zoper vas, olimpski strahovi!...

Grbavi devetdesletni avgur z dolgo belo brado, s svečeniško skrivljeno palico, je pristopil k cesarju in mu položil na hrbet še močno, trdo roko.

— Tiho, dete tiho! Če si spoznal skrivnost, se je veseli molče. Ne pohujšuj množice. Poslušajte te ljudje, ki te ne bi smeli slišati!...

Godrnjanje je postajalo silnejše.

— Bolan je, — je šepetal Gormizda Dagalaifu. Treba ga je spraviti v šotor, sicer ne bo nič prida!...

Pristopil je zdravnik Oribazij in prijel Julijana za roko, motreč ga z običajnim skrbnim pogledom; začel ga je nagovarjati:

— Potreben si počitka, milostivi Avgust. Dve noči nisi spal. V teh krajih so doma nevarne mrzlice. Pojdimo v šotor; solnce ti ne bo dobro!...

Med vojaštvom je zmeda postajala nevarna. Godrnjanje in vzkliki so se zlivali v trušč, ki ni obetal nič dobrega. Nikomur ni bilo jasno, kaj se dogaja, vsi pa so slutili, da se bliža nesreča. Nekateri so vpili iz praznovernega strahu:

— Bogokletstvo! Bogokletstvo! Dvignite žrtvenik. Čemu se svečeniki ne ganejo?

Drugi so odgovarjali:

— Svečeniki so cesarja zastupili, ker ni hotel poslušati njih nasvetov. Udarite jih! Se npropastijo nas!...

Galilejci, koristeč se s prijetnim dogodkom, so tekali semintja, hlineč ponižnost na obrazih, posmehujoč in šepetajoč izmišljene spletke; kakor kaže, ki so se komaj predramile od zimskega spanja in prilezle na solnce, so sikali:

— Ali vidite? Tako Bog kaznuje! Strašno je past v roke živega Boga. Satani so ga obsedli, satani so mu zmedli pamet; zdaj se je pobunil še zoper tiste bogove, ki se je zavoljo njih odrekel Edinemu.

(Dalje prihodnjik.)